

állványok és fegyverfogások. A padló faburkolat alá kavics hintetik.

Szerbia magatartásáról a felkeléssel szemben írják az „Augsb. Allg. Ztg.“-nak: Senki sem hiszi hogy Szerbiának ne volna része a felkelésben, ha a nándorfehérvári kormány még oly mézes-mázos beszédű is az osztrák-magyar meghatalmazottal miniszterrel szemben. Kisticsek Karlsbadna utazását úgy fogják fel, hogy ő a bécsi kabinettel szemben minden felelősséget el akar hárítani magáról mindazokért, a miket addig kollégái Nándorfehérvárott cselekedtek, de engedi azokat cselekedni, míg ő maga kibúvót tart fenn magának és hogy azok otthon cselekednek is, a fölött nem lehet kétség.

A fölkelés Bosznia keleti részében soha nem ölthetett volna oly nagy mérvet, sőt már magában össze kellett volna roskadnia, ha Szerbia nem támogatta és szította volna. Szapary hadteste előnyomulásának első híre elérte a hir is, hogy a szerb figyelő hadtest a Drina mellől visszavonott. Rosz nyelvek azt állítják, hogy nem annyira visszavonott, mint inkább leolvadt, minthogy nagy része egyenesen átment a határon és a felkelőkhez csatlakozott. Ha tehát a felkelők — mint valószínű — megveretnek, úgy senki sem gátolhatja őket a Szerbiába való visszavonulásban, sőt senki sem fogja őket a határon lefegyverezhetni. Szerbiának csak félig-meddig kétes magatartása mellett mindig nehéz lesz Ausztria Magyarországnak csak némi rendet is helyreállítani Boszniában és azért az előbbinek szorítani kell Szerbiát, hogy békés és a berlini szerződés szemlének és betűjének megfelelő magatartására nézve garanciákat nyújtsion.

### Keleti hírek.

**Az afghanisztáni kérdés** kezd akutt jelleget ölteni. A „Times“ egy hosszú, Calkuttából keltett sugalmazott sürgönyt közöl, melynek rövid foglalata a következő: minden gondolkozó politikusi egyet ért abban, hogy azonnali aktív rendszabályokhoz kell nyulni, hogy az oroszoknak Afganisztánba való bevonulása megelőztesse. Öngyilkosság volna Angliától, ha megengedné Oroszországnak, hogy Kabulban megvesse a lábát. Habár az indiai kormány részéről még a látszatát is kerülik annak, hogy Oroszország ellen ellenséges politikát mutassanak, — mindazáltal nem lehetetlen, hogy óriási kollízió fejlődik ki. Chamberlain-nek Afganisztánba való küldetésével minden áron meg kell akadályozni a szövetséget Oroszország és Sir Ali emir közt. Anglia szükség esetében szubsidiutumot fog fizetni az emirnek s garantiozza ennek dinasztiáját, ezért aztán a következőket követelheti: Engedtesse meg, hogy Bali Herat és más határvárosokban ügynökségek rendszeresítsenek, köteleztesse az emir, hogy az indiai kormány engedelmé nélkül semmiféle diplomáciai összeköttetést nem létesít más hatalmakkal; Kabulba mindannyiszor, valahányszor arra szükség van, korlátlanul bebocsátassék a brit misszió, s végül küldetessék el az orosz misszió és jövőre zárassanak ki az orosz agensek. Ha az emir ezeket teljesíteni nem akarná, akkor azonnali lépések teendők ily ellenségeskedések hatásának neutralizálása végett.

**A görög ultimatum** — mint egy, római távirat jelenti — Törökországnak már ányújtott és a nagyhatalmakkal is közöltetett. Az ultimatum határidőt szab a portának a határkérdésben való válaszadásra; ellenkező esetben Görögország azonnal kivánni fogja a nagyhatalmak beavatkozását a berlini szerződés végrehajtása érdekében.

### A székely művelődési és közgazdasági egylet ez évi nagygyűléséről.

Marosvásárhely, 1878. szept. 9.

Mult levelünk kiegészítéséül közöljük a t. olvasókkal Buzagóy Áron egyleti titkár a mult levelünkben említett nagy tetszéssel fogadott titkár jelentésének kivonatát, hogy megismertethessük t. olvasóinkkal a székely művelődési és közgazdasági egylet központi választmányának nagy elismeréssel találkozott tevékeny működését.

Megalakult ez évben az udvarhelyin kívül a marosvidéki és a háromszéki vidéki választmány. A csiki és aranyosvidéki nem alakult még meg, de a fő- és alispán urak szives készséggel segítették a központi választmányt.

Intézkedéseket tett a központi választmány az iránt is, hogy a székelyföldi ipar- és háziiparbeli kiválóbb cikkek, úgy gazdasági terményekből figyelemre méltó gyűjteményt hozzon össze, és egy székelyipari kiállítás rendezzen a fővárosban. E kiállításnak ez év vége felé létrejövételére kilátásunk van s a siker előmozdítására segédkezni minden igaz székely figyelmét felhívja; egyszersmind örömmel jelenti, hogy Pulszky Károly ur, az orsz. múpár-muzeum öre, székely egyletünk derék tagja, e téren kiváló szakférfi a most említett múpár-muzeum díszes helyiségét szives volt alkalomra felajánlani és mindenen szives segédkezését megígérni. (Általános éljenzés.)

**Özv. Cserey Jánosné, Zathurecky Emília** becses gyűjteményének jövője iránt is igyekezett a központi választmány illetékes helyről biztos tudomást nyerni; erre nézve a titkár ur csupán annyi felvilágosítást adott, hogy tudomásuk szerint Sepsiszentgyörgy város megtette az intézkedéseket, hogy ezen gyűjteménnyel a „Székely múzeum“ alapját,

biztosítottak tekinthetjük. Megvalljuk, hogy ez ügyben szeretnünk volna kissé bővebb felvilágosítást is hallani, hogy mi késlelteti az alapított nemes szándékának valósisát, e becses gyűjteménynek a székely nemzet tulajdonába való átbocsátását és a székely múzeumnak Sepsiszentgyörgyön való berendezését? Hiszen ha csak a múzeum-örvényenként 600 frtra előirányzott fizetésének nánia késlelteti, azon könnyű módon lehetne segíteni, ha a sepsi-szentgyörgyi Mikó-tanoda egyik tanárának felügyeletére bizatnék a székely múzeum ideiglenes vezetésé és azt a megítéselt megbízatást, — a tanári fizetés mellett — ha nem is merő hazafiságból, de kötelezőszerzetből is száz forint tiszteletdíj mellett bizonyosan akadna megbízható szakértő egyén, a ki elvállalna.

A székely-művelődési és közgazdasági egylet a mult tanévben is három székely ifjut neveltetett saját költségen u. m. László Gyulát és Köllő Miklóst a hosszafalusi állami felső népiskolával összekötött fametsző tanműhelyben, László Ferenc maroszéki ifjut pedig a budapesti vincellertanodában, mind a hármat tehát szakirányban, mi által a házi-ipari és gazdasági szakismeretet kívánta a székelyföldön terjeszteni. Mind a három ifju kitünő bizonyítványokat nyert, sőt az utóbbi társai között a legelső jutalmat (4 aranyot) is elnyerte; tehát az egyesület áldozata itt arra méltó egyéneket segített. Minél fogva a központi választmány ajánlatára a nagygyűlés, általános éljenzéssel, a két előbb nevezett még nem végzett ifjunak megszavazza az évi segélyt. László Ferenc a vincellérképezdét bevégezván, a központi választmány lépéseket tett, hogy a szőlőszet, borászat és gyümölcsenyésztésben kiképzett ezen szakember lehetőleg itt e megyében nyerjen alkalmazást; mert valóban sajnálni lehetne, ha alkalmazás hiányában, más vidéken lenne kényszerülve, a székely-egylet segélyével nyert szakismereteit érvényesíteni.

Péter Ferenc, Schweicban, Brienzen kiképzett műmetszőmester, a ki a mult évben a közoktatási miniszter utról 300 frt segélyt nyert, haza jötté után, megint a központi választmány közbenjárására, a székelykereszturi állami tanítóképezdénél nyert alkalmazást, hol működését a fametszés tanításával már is feltűnő sikerrel folytatta.

Nem lehet előre meghatározni, mily nagy befolyással leendő idővel a székely házi-ipar nemes és hasznos irányu fejlődésére, ha a székely iskolák leendő tanítói az izléses műfaragás s részben a vessző és szalmafonás ismeretét (mert ezek is tanítatnák említett képezdében) viszik majd magokkal az iskolás gyermekek sok ezerei közé. Annyi biztosan mondható, hogy a házi-ipar ily módon való terjesztése mély nyomot fog hagyni a székely nemzet-gazdaság mezején.

Sepsi-Szentgyörgy város megalakítására a központi választmány folyamodott a közoktatási miniszterhez, Gyárfás Jenő, a müncheni kir. festészeti akadémián levő székely ifju számára is némi ösztöndíjért. Ezen kérését is siker követte; mert nevezett jöreményü ifju a mult évre 200 frt ösztöndíjat kapott a székelység iránt mindig melegen érző minisztertől.

Elismeréssel emlékezett meg a titkár John Fretwell ismert angol barátunkról és huskiviteli terveiről, a ki ez évkönyvben kiadott leveleivel is eléggé bizonyítja, hogy Erdély s különösen a székelység anyagi gyarapodása iránt élénken érdeklődik. Vajha eszméi egyik vagy másik irányban ténylegesen eredményre vezetnének.

A Sepsiszentgyörgyön tartott közgyűlés által kitűzött ezer forintos pályadíjra a „Székelyföld művelődési és közgazdasági viszonyainak leírására“ csak egy pályamű érkezett be, olyan, mely a bírálók: Keleti Károly, az orsz. statisztikai hivatal főnöke, az akadémia rendes tagja, Deák Farkas, akadémiai levelező tag, Bedő Albert kir. főerdőtanácsos bírálata szerint, némely apróbb kiigazításokkal mérő a kitűzött díjra. A jelítség levélke felbontatván, a pályanyertes mű szerzőjéül Kozma Ferenc, székelykereszturi igazgató tanár tünt ki, kinek az ezer forint a mult levelemben leírt ünneplésségek mellett ki is adatott.

A pénzár állapotára térve, folyó évi július hó végén egyesületünk vagyona állott:

- a) alapítotagok alapítványai . . . . . 1100 frt
  - b) értékpapirokban . . . . . 3350 frt
  - c) készpénzben levonva . . . . .
- minden eddigi kiadást, 1492 frt 29 kr. összes vagyon 5942 frt 29 kr.

Ezekon kívül a részvényes tagoknál van 1875, 1876 és 1877-re befizetetlen hátralék összesen 1763 forint.

A folyó évi összes jövedelem tenne 2267 frt 50 kr, ha az mind befizetetténe.

Itt nem hagyhatom emlitetlenül, hogy az udvarhelyi székely egyleti első takarékpénztár alapszabályai értelmében a folyó évre is osztalék címén 47 frt 50 krt sziveskedett egyesületünk pénztárba küldeni. Továbbá egy Budapesten rendezett székely estély is 28 frtot jövedelmezett.

Legvégül erkölcsi köteletségünkre tartjuk legbensőbb köszönetünket fejezni ki e nemes város és vidék iránt, mely hazafias melegséggel hivta meg és fogadta mostani közgyűlésünket vendégszerető kebelébe; mély köszönetünk kell kifejeznünk azoknak az igen tisztelt uraknak, a kik készséggel járultak közre, hogy mostani közgyűlésünk emlékezetessé váljék mindnyájunk előtt.

Ezzel magunkat a tisztelt nagy gyűlés becses szíveségébe ajánljuk.

E titkár jelentés, zajos éljenzéssel fogadtattott. Ma (szept. 9-én) a felolvasások történtek meg, nagy tetszés mellett s ezzel a székely művelődési és közgazdasági egylet ez évi nagy gyűlése véget ért.

A tejrnap délután nagyszerű tűzoltói diszgyakorlat tartott, mely úgy a tűzoltóknak, mint katonás főparancsnok Lázár Benedeknek dicséretére vált.

Este fényesen sikerült bál volt, melyen 150 pár táncolt kivilágos-kiviradigt. Az „Elba“ sziget briliáns világítása Csiki Gerő rendezőbizottsági tag érdeme.

„Kelet.“

### A magyar kir. belügyminiszter

következő leiratot küldött a főispánoknak:

Méltóságos főispán ur!

Ide mellékelve veszi mltgod azon legfelsőbb kézirat másolatát, melyet Ó császári és apostoli királyi Felsége a harcérten megsebesült, vagy a rendkívüli fāradalmak következtében betegben fekvő katonáink segélyezésé végett legkegyelmesebben Tiszá Kálmán miniszterelnök urhoz intézni méltóztatott.

Már e kéziratot megelőzőleg örömmel és teljes elismeréssel tapasztaltam, miszerint úgy a harc-térre indult katonáink hátramaradt családjaiknak segélyezése, mint az érkező, vagy a kórházakban már elhelyezve levő sebesültek segélyezése körül az egész országban megható részvét nyilvánul.

E részvét most ó Felsége kegyelmes és bizodalmetjes szózata után bizonyára nagyban fog fokozódni, mert Magyarország népei akkor, midőn hozzájuk a koronás király szól: áldozatkészségüket a lelkesedésnek mindig arra a színvonalra szokták emelni, hol a trón iránti tántoríthatlan hűség és alattvalói hódolat a hazaszeretettel egyesül.

Azért nem is tartom szükségesnek méltóságod előtt hosszasan fejtegetni, mennyire kívánatos, hogy a kötelmeik hű teljesítése közben megsebesült katonáink, valamint a mozgósítás folytán támasz nélkül maradt s szorult helyzetbe jutott családok is mentől nagyobb mérvben segélyeztesenek, istá-poltassanak. S a mily jól tudom, hogy mltgod ez ügynek ó Felsége fennebbi legfelsőbb kézírata következtében most már kétszeres fontossága által át van hatva, ép oly jól tudom, hogy mltgod ezen ügyet szokott hazafüi készségével és buzgalomával fogja felkarolni és hogy a siker érdekében hatékonyan fogja érvényre emelni az összes rendelkezése alatti tényezőket.

A főfeladat bizonyos szerves összhangzatot és gyakorlatias eljárást biztosítani az ügy keresztülvitelének.

Ezt illetőleg a következőket tartom szükségesnek mltgoddal közölni:

Felhívásom vétele után igyekezzék mielőbb megyei és a nagyobb városokban városi külön segélyező bizottságokat alakítani, valamint az már a fővárosban alakult is és elismerést érdemlő buzgósággal és sikerrel működik.

Ezen bizottságoknak a magok jótékony irányokban működni előleges engedélyre és szervezeti szabályokra szükségük nincs; ott azonban, hol egyszersmind rendszeres egylet alakításának kívánata merül fel, a mint annak jelei már előzetesen is mutatkoznak, a mennyiben, női körből, hírlapi uton annak szükségességére történt utalás, hogy olyan jótékonyországi országos egylet alapitassék, minő a német birodalomban már évek óta fennáll járványok és háboru által okozott csapások enyhítésére — kész vagyok a beteresztendő alapszabályokat az ügy sürgősségének megfelelő gyorsasággal tárgyalás alá venni és az egyletek felállításához azok alapján belegeyezéssel járulni.

Ertesíteni kívánom továbbá mltsgádot, hogy a mai napon az ország jótékony nögyeleteinek az 1/2 alatt másolatban mellékleteivel együtt csatolt felhívást bocsátottam ki.

A mint a felhívás szövegéből is kitetszik: tekintve az ügy sürgősségét és a viszonyok rendkívüliségét, mindenki jótékony nögyelet felhatalmaztam arra, hogy a háboru tartama alatt működésök körébe a sebesültek, lábadozó betegek, mozgósítottak gyámoltására szorult családainak és es esetleket árvaik segélyezését is hatáskörükbe bevonhassák. Hogy ezt tehessék, az illető nögyeletektől semmi egyebet sem kívánok — mint azt, hogy azt az illető hatóságok bejelentés. Ertesítse erről mltgod az alispánt (polgármestert).

Hogy az alakuló segélyező bizottságok, valamint a nögyeletek eljárása lehetőleg meg legyen könnyítve és ezáltal a lehetőleg nagy siker biztosítva legyen: felhivom mltgodat, hogy a megyében (városban) levő azon családai a mozgósítottaknak, melyek segélyezésre szorultak, valamint a gyámoltásra szoruló árvaí a harcmezőn elesetteknek és a hazatérő lábadozó betegek összeírását eszközölve, eme világlatban tartás nyomán felszólításra mind a segélyező bizottságoknak, mind a jótékony nögyeleteknek felvilágosításokat adni sziveskedjék.

Vége felkérem mltgodat, hogy a mennyiben a jótékony bizottságok, vagy nögyeletek emez utat választanak, minden befolyó pénz és begyűlt egyéb adományokat rendeltetési helyőkre juttatás végett átvegyen és megfelelőleg intézkedjék.